

J E L E N K Ö R.

11. szám.

Pest, szerda. Február. 8.

1832.

F o g l a l a t: Magyarország (somogyi vármegyeház beavatási ünnepe, a' Nemesség áldozati — gymnasium 's annak pénz-alapja, megyeház, olvasó társaság, könyvtár. — Gömöri tudósítás), Anglia (parlamentek megnyitása, a' katonaság hazafisága 's a' cronicle elmékedése). Franciaország (budgeti vitások. Laffitte beszéde a' külső 's belső politikáról). Németország. Török birodalom (a' szultáni átok hatalma, 's a' Chios szigetek iránti kegyelmesség). Pénzfolyamat.

M A G Y A R O R S Z Á G.

Mélt. Almási Némethszeghy István ó cs. kir. Felsője udvari Tanácsosa és T. Nemes Mosony vármegye első Alispánja rövid betegeskedés után folyó hónap 5kén reggeli 7 órakor életének 78ik évében meghalálozott. Isméretesek a' boldogultnak hosszas, félszázadot 7 évvel meghaladt pályája alatt különféle nyilvános hivatalokban, jelesül pedig a' tisztelt megyének 1801ik esztendő óta érdeklett tisztségét viselte közben szerzett érdemei, mellyek is, valamint példás hazaszeretete, igazságszolgáltatásbeli tántoríthatlansága nem csak megyéje hanem számos baráti 's ismerősi előtt felejthetlenné teszik, emlékezetét. Áldás hamvaira!

Kaposvár Január. 20- és 27kén. A' Rómaiak minden nyilvános épület felállítástát különös örvendezéssel ünneplék. E' derek nemzet nyomdokin látszik lépni Somogy, hol is felépülvén a' vármegye háza, mellynek nem csak alapját veté ugyanazon nemes megye Karai 's Rendeinek buzgósága, hanem bőkezősége teljesen felépítvén azt tökéletességre is hozá: azon méltó örömmel, mellyet a' szépet 's nagyot cselekvők érezni szoktak, kiömlését közössé tenni szándékozván ugyan ezen megyének általánosan tisztelt első Alispánja T. N. Atádi Czindery László, e' pompás épület' felemeltetése ünnepe fényes táncmulatsággal 's gazdag esti vendégléssel üllötte e' f. hónap 17kén; mellyre nem csak ezen egész, hanem a' szomszéd megyék Urasági 's Asszonysági meghivatva lévén, olly számosan sereglének össze, hogy a' kocsik egymást érő sokasága a' csendes Kaposváriakkal csak nem azt képzelte, hogy Europa leglármásabb városában laknak. A'

tágos palota galeriái, mellyek legujabb izlésű lámpásokkal sűrűen kivilágosítva 's csinos füzerekkel felékesítve valának, a' számos muzsikai karnak és nézőknek szolgáltak helyül. Közepén pedig napfényvel vetélkedő ragyogásu lámpakoszorúk függtek. A' muzsika megzendült, 's a' vendégek enyelgő sétálása közbe lengyelt vegyíte kedveskedésül, mellyre a' mulatságot egy lelkes magyar táncz nyitotta meg. Ez alkalommal több nemes ifju 's kisasszony nemzeti lejtegetéssel vidítá a' nézőket; 's így folyt éjjelig táncz tánczot váltva a' mulatság; midőn a' palota két oldalain feltárván az ajtók, kiki a' pompás ékesítésű 's válogatott ételű asztalhoz szólított. Ürültek a' finom boroktól csillogó poharak nem csak a' lelkes szíves vendéglőnek 's kedves övéinek, hanem legelőször is az egész felséges uralkodó Háznak 's megyénk most kinevezett mélt. Főkörmányzójának hosszas vidám életkért. Ezután a' fiatalság táncznak eredt ismét, a' csendesebb vérű korosbak pedig egyéb nyájas mulatságokat szinte hajnal-hasadtig folytatták. Erre mintegy ötöd napra t. i. e' f. h. 22ikén a' Tisztikar is követvén szeretve tisztelt első Alispánja példáját, a' megyei ház felépítettése ünnepeének megüllésére szintazon palotában hasonló táncmulatságot adott, mellyre szintugy mint az elsőre, nem csak a' kebelünkbeli hanem a' vidéki szomszéd-ságokból is számos uri vendég jelent meg, 's valamint az elsőben, ugy itt sem vala ki-melés sem a' magyar izlésre készült ételekben, sem a' különféle hideg 's meleg italokban. Emeli e' mulatság érdemét az is, hogy a' nemes lelkű tisztikar a' nevelési munkában fáradozó tanító osztályt ez alkalommal

is nem csak vendéglési részessé, hanem becsülő figyelmének egészen kitüntetett nyilvános tárgyává is méltatá.

Ezek közt azonban Somogynak a' józan mulatságot köz jóra czélzó munkássággal párosítani tudó Rendei nem csak a' törvénykezések rendes folytatásában izzadnak, hanem az országos munkálatok részes vizsgálásiban is csüggedetlenül fáradoznak e' végett különösen nevezett küldöttségei; 's most különösen az urbarium eligazításának szövényei figyelmök tárgya. Mi szépen fejlődnek itt a' nagy elmék, mi nemesen tűnnek fel a' század józan szellemének pártoló lelkei, 's az önhasznot az emberiségé után helyező nemes belátás! — kimondani nem lehet, de érezni gyönyörűség!

A' vármegyeház homlokán, fen a' megye kőbe metszett czímere 's római kiálló nagy betűkkel ezen felírás szemlélhető: A' KÖZ JÓNAK. Négy óriás magasságu, felülről hajtott ablak teszi méltóságossá az első emelet közepét, ötödike pedig ezek közepett nyílik a' hosszan nyúló márvány erkélyre (Balkon). Két emeletü tekintete kívül is csinos izlésü mivét mutatja az építő mesterségnek. Egy hajtott kapu 's két hasonló ajtó, melly amannak jobb 's bal felől mintegy szárnyait képezi, vezet az erkély alatt az épületbe, mellynek földszinti osztályán jobbról a' főhadnagyi 's főadószedői hivatal szobáji, balról a' 2dik alispán lakása. A' kapuszinnek mellyet két félről az ajtókról nyílt folyosóktul oszlopok különöznek, belső két oldalán kísérnek az első emeletre tágos márvány lépcsők. Itt a' közép téres folyosóru nyílik 2 ajtó a' palotába, holott a' gyüülesi asztal, mellynek közepén az előlülői hely félhold formában hajlik a' palota hosszában. Balról a' főispáni, jobbról az első alispáni lakások oszlanak. Innen ismét az épület közepén jobbról és balról két garádics vezet a' második emeletbe; mellynek bal fele a' főjegyzői lakást foglalja, közepén ismét két ajtó a' galériákra nyílik, jobbra egy kisebb szála, az után az olvasó Társaság szobája, ebből a'

könyvtár; ugyanez oldalon van a' pertár is. Nyugati roppant szárnya szintannyi emelettel nyúlik az udvarba, 's a' megye tisztviselőinek alkalmas és elegendő szállást szolgáltat. Keleti szárnya, noha egészen fenáll már, még sem épült ki tökéletesen, hanem jövő tavaszra ez is teljesített fog. Valóban édes ézés lepi meg annak keblét, ki Somogy szép lelkü Nemeseinek tetemes áldozatit megfontolja, kik tudniillik nem elégedvén meg, hogy Kaposvárott a' magyar ifju polgárok neveltetésére nagy költséggel jeles Gymnasiumot emeltek, (mellyben napról napra többre szaporodik a' tanuló ifjuság száma) száz tizenhét ezer forintból álló tőképenzt is rakának le a' tudományok szelíd Istenének oltárához, 's abból fizettetik évenként a' Gymnasium Elöljáróit, annak könyvtárát pedig több jeles ajándékkal szaporítják; sőt az imént említett tőkesummát is 1812 óta naponként újabb áldozatokkal gyarapítják. — Így felállítván a' tudományszéket, emberiségök földalatti fogságból kimenteni vágyván a' foglyokat, egy roppant épületet emelt a' vármegye második udvarán, hol azok emberhez illő börtönökben tartatnak. Itt sem nyughatott meg még magas repkedésü lelkök, a' polgári csinosodás terjesztésére is kilövellé jóltevő sugárait, 's feles költséggel egy olvasó Társaságha olvadt össze, 's még fel sem is építvén egészen a' megyei épületet, már ismét arra függeszték figyelmüket, hogy egy jeles könyvtárt alkossanak, mellyet most nemes vetélkedéssel gazdagítanak 's így napról napra jobban megczáfolják 's hazudtolják a' hármaskörnek most már nem Somogyra hanem inkább más iskolátlan megyére illő egykori leczkéjét, mellyet illy fokkonként öregbedő előmenetellel maholnap imígy igazíthatni Somogyról „De a' tudományból részt eleget vehetsz.“ Valyon nem példás hazafiak, nem valódi Nagyok e azok, kik jövedelmiket így 's nem haszontalan fényüzésre, vagy utálatos önhaszonra pazarolják, hanem a' közjó lelkes előmozdítására fordítják! ha minden megyénk, törvényhatóságunk, püs-

pökségünk v. káptalanunk illy buzgalommal alapítna 's gyarapítna önkeblében önerejéhez képest oktató 's csinosító intézeteket, hány száz közhasznu könyvtárt, olvasó társaságot, fabrikát 's kézműhelyt lehetne közerővel kis idő alatt teremteni hazánkban! Mik lehetnének akkor mostani rideg veszteglésünkhöz, sopánykodó tespedésünkhöz, törpeségünkhöz sokban pedig épen rothadásunkhoz képest! meddig szendereg még való nemzeti életünk a' szunyáta-kórság ölében, 's mikor ébred tettekben öröklő munkásságra?

Mint értjük Kaposvárott Orbán Gábor ur is munkálkodik egyházi hymnologián, t. i. az értelmökre 's foglalatjokra nézve megállható régi énekeket darabosságikból simítgatja, a' religio méltóságához alkalmazza, 's több ujjal szaporítja, 's illy gyűjteményt évenyedenként kötetekre osztva szándékja kiadni. Azonban a' látott kézirati mutatványokhoz képest, elmellőzvéen belbecsüket, melyet megitélni egyenesen az egyház tiszte, arra bátorokodunk eszméltetni a' szent szándéku hymnologuszt: hogy a' művészet mai szigorú kívánati szerint nem elég a' hymnuszt pusztá gacsibás rimben (cadentiában) alkotni, hanem tiszta nyelven és szép zengedelmű végtag-egyezésen kívül valódi mértékes szerkezetűnek is szükség lennie, hogy az ilölőleg 's kellőleg, mindenütt és mindenkor a' hangászat (muzsika) gördüléseihöz hasonson. Mindazáltal mennél több a' munkás e' mezőn, annál könnyebb lesz a' választás. Csak rajta!

Gömörből Jan. 26ikán. E' napokban a' megye több más rendelkezései közt a' nagymkir. Helyt. Tanácsnak azon valóban nemzetünk méltóságát becsesítő parancsa is tétett közhírré: hogy sz. István első magyar apostoli király ünnepét ezentul mind az ágostai mind a' helvécziai evangelica vallásbeliek tartásuk meg, mivel ez nemzeti ünnep lévén méltó, hogy nemzetünk minden felekezete tisztelve üllje meg. Egyébiránt így végződik a' nemes Megye hirdetése: mikép akarják az Evangelicusok sz. István király emlékezetét szentelni, isteni szolgálattal e 's mi-

neművel, az saját elintézésökre hagyatik. Vallyon óhitű feleink, millyenek ezen 's több vármegyében is vannak, kötelesek ékalendáriomi különözések miatt e' napon ezen országos ünnepet megtartani? vagy épen 13mad napra halasztani? Egy korona, egy szelid kormány, egy törvény alatt élni, 's még kalendáriomban is különbözni a' 19 században!

Honunkban Jan. 31ikeig 512,942 őt lepett meg a' cholera, kik közül 222,763mat elölt, 277,698czal nem birt, és 12,481et még most is sínyleszt.

A N G L I A.

Végre kedden Januar. 17dikén megnyitattak mind a' két ház újabb ülései. Az alsó házban C r o k e r ur azon ajánlatánál, hogy némelly a' reformbillt érdeklő irományok terjesztetnének elő, egy két szónok magát a' billt is érdeklé. Ez után jelenté a' Lord Advocate, hogy a' Scott reformbillt Jan. 19dikén fogja behozni, mire a' ház, mint választottság, helybeli tárgyakkal foglalatokodott. A' felső ház csak formakép ült ez nap öszve, 's nem lévén tárgy a' tanakodásra, csak hamar eloszlott. Uj pairek még e' napig sem valának nevezve, de a' londoni ujságok bizonyosnak állítják, hogy e' tárgyra nézve már minden készen áll 's néhány nap mulva elegendő uj pair fog kineveztetni.

Brereton ezredes halála, ki talán megbo csátható lágyságból a' bristoli zajgó népre nem lövetett 's ezért katonai törvényszék elibe állíttatván, hogy a' büntetés gyalázatját elkerülje, magát agyon lövé, köz fájdalommal fogadtatott. Ez alkalommal a' Times hosszasan elmélkedik az angol szárazföldi katonaság hazafiságáról, 's azt látszik erősíteni, hogy ennek tisztei a' tengeriseregiekhez képest felette anticonstitutionalis szelleműek. Még főtisztek (többnyire grófok, bárók) közül is sokan a' reformbillt ellen nyilatkoztaták ki magokat 's ollyast is lehete tőlök hallani, hogy egy kis katonai executio igen jó hűtő szer volna ezen járvány (epidémica) reformnyavalya ellen. — Fő rangu tisztetekhez, ugy mond a' Times, vigyázóbb beszéd illenek. Az an-

gol nemzet és parlament nem fogja tűrni, hogy olyan emberek, kiknek egész létük az alsó ház egy szavazásától függ (az alsó ház adja meg évenként a' seregtartás költségeit) úgy szóljanak velünk, mintha a' mi kényünk 's türedelmünk fajzati a' mi uraink 's mi ellenben az ő rabszolgáik (sclavjaik) volnánk. A' Times azzal is fenyegetőzik, hogy azokat, kik még egyszer illyest találnak mondani, hogy a' katonaság uszítgatásával kell a' reformbillt elnyomni, nyilván megnevezendi.

A' cronicle egyik párizsi levelezője szégyennek tartja Francia és Anglia, vagy inkább minden constitutióval bíró kormány részéről, hogy nem annyira egyezők mint a' korlátlanul uralkodó statusok. Ennek okát könnyű eltalálni, mivel a' Monarchák interestéi egyenlők 's majd közösek, a' szabad népeké ellenben igen különbözők. Mi ugymond a' Francziák jó akarói vagyunk, de megcsalónok őket ha velök elhitetnők hogy Anglia önfüggetlensége védelmén kívül egyébért közönséges europai háboruba bocsátkoznék. Anglia 's Franciaország igen különböző helyzetűek; a' Francziák részére a' velök szomszédos tartományok állapotja, 's ezek uralkodójának gondolkodásmódja mérhetetlen fontosságu; az ángolokéra pedig az egész continens csekély tekintetű. Angliát szigeti fekvése, számos népsége 's ennek értéke minden kultámadás ellen bátorságba helyzi. A' Francziák ismériek segedelmök forrásit, a' háboru indíthatását is, annál fogva nagyobb okossággal fognak bánni, ha egyedül találnak maradni; — mi különben az őket parolással csak terhinket sulyosbítanók, míg alattok összerogynánk, a' nélkül hogy Franciaországot megmenthetnők. A' Francia tehát bennünk se most se máskor nem bizakodhatik. Anglia harczolni fog, de csak magáért, bár mit miveljenek a' continensi népek. Adta volna Isten hogy soha dolgaikba ne avatkoztunk volna! A' Courier ezen, Angliát minden tartományoktól elkülönző, 's apathiai állapotba helyezettető tanítást, sem az ország gondolkodásával, sem a' kereskedés interestéjével nem egyeztetheti meg.

FRANCZIAORSZÁG.

A' követkamara Jan. 17—19iki üléseiben az általános statusköltségek (budget) felett folytak a' vitatások. Minekutána Pagés, Roger, Tracy, Boissy d'Anglas 's több más követ szóla, kik t. i. mindnyájan nagyobb, sokkal nagyobb takarékossgot 's a' kormány maximájának okos, inkább a' néphez mint a' restauratio szelleméhez közeledő változtatását ajánlák: Laffitte ur figyelmezteté a' kamarát a' hijány (deficit) nagyságára 's veszedelmes öregbedésére, meg akarván az egyes pontok felszámolásiból mutatni, hogy 1832 végén a' helyett, hogy a' kincstár 62 millio tiszta jövedelemmel birjon, hijánya 242 millióra fog menni. Ellene Duchatel (királyi biztos) ur szólott 's minekutána a' felhozott egyes pontokat részint felvilágosítá, részint megczáfolá, előterjesztette a' financia általános miben létét eképen: „Az 1831diki bevételek és kiadások ugymond összehasonlítva 67 milliónyi 's nem több hijányt adnak. Az 1832diki rendes és rendkívüli kiadások 1,000,977,000 (ezer millio) frankot tesznek, ide a' civilliste 13 millióval, 's a' várépítési költségek 2,800,000 frankkal. Mindössze tehát a' kiadás 1832re 1,113,500,000 frank. A' rendes bevételek ugyan ezen évben 978,586,000re tétetnek 's így a' költség több mint a' bevétel 134,922,000 frankkal. Ebből lehuván az 1831ről fenmaradt 66,984,000 frankot, 's az 50,000,000nyi hitelezett summát, marad még 17,906,000 fedezendő költség. A' már folyamatban lévő segédjöveldelmi szerek, ide nem véve az adót, 163,379,000et adnak, az adó tesz 52,000,000t következőleg a' mit az országnak részint kölcsön, részint statuserdőség-eladás által összesen pótolni kell, nem tesz többet 208 milliónál. Ez által, ugymond, az 1831- és 1832diki költségek teljesen pótolva lesznek 's 1833 elején nem olly szomorú képet fog a' financiaállapot mutatni, mint képzelik. Egyébiránt az adósság-fogyasztó tőke külön tárgy melly ismét külön vizsgálatot kíván. — Laffitte ur némelly pontok iránt ujra ellenkezésben volt a' királyi biztossal, de különben

igen örülne, úgy mond, ha számolásiban csatlakoznék, ez neki önmagának mentségül 's mintegy igazodásul szolgálna, minthogy ő volt az, ki az 1831diki budgetet, mint akori minister, általadá. Jan. 20dikán Salverte ur ugyan ezen tárgyat folyvást nagy hévvel vitatá, takarékoságot 's az adózó népen könnyítést javasolt, egyszersmind igyekezett megmutatni, hogy az oppositio magát mindenkor ellen-szegzé a' régi dynastia fondorkodásának és szertelenségeinek, mellyek iránt eddig egyedül a' kormány mutatott lágyaságot. Utána Remusat ur a' ministerium javaslatát védé.

Januar. 18dikán a' budget-feletti vitások folytában La f f i t t e ur, minekutána a' budget egyes pontjait megvizsgálta 's általjában a' kiadás kevesítését, a' külön nemü adók helyes elosztatását 's mindenek felett az adósságfogyasztás megtartását ajánlotta, az ország állapotja 's a' ministerium külső és belső politikája vizsgálatára tért által. Ha igaz ugymond, mint nem tagadhatni, hogy a' budget állapotja az egész kormányzasi rendszert magában foglalja, úgy kötelességünk most e' rendszert mind belső mind külső viszonyinkra nézve fontolatra vennünk. Ezen alapul fő és szükségképen mind az adózó nép jólléte 's könnyebbsége, mind az egész ország bátorsága. Jelenleg minden szenved, minden panaszkodik. Az ország valóságos atoniában (tespedésben vagy gyengülésben) sinylik. De miért? mivel a' műszorgalom, kereskedés, földmivelés nem találak többé nyugpontot ezen a' semmit nem ígérő béke 's a' szerencsés háboru reményében mind inkább megcsökkenés között ingó Franciaországban! Mivel Franciaország egy részben a' szabad népek egyesülete, más részben a' feudalis rendszert követő kormányok gyűlölete közé helyeztetvén, e' kévert, ingatag, határozatlan, korcs rendszer által gyötörtetik, melly tudja Isten micsoda szomorú végzés ostora által épen úgy látszik mintha bocsánatot kérne a' juliusi revolutióért. Kérem az Urakat ugyan mikép állapod-

hatik meg a' kereskedés, ha körülötte minden ingadoz; ha minden intézet, had, béke, az emberek, systemák a' kormány tetszése szerint lebelegnek 's eza' kormány mintegy magát megtagadni látszik? ha revolutiónk minden erejét abban fogyasztja el, hogy ismét azt állítsa vissza, a' mit eldönteni kívánt? ha kormányunkban mi külföld iránt a' legkeményebb követelések helyett csupa képmutató mérsékletet látunk? ha látjuk, hogy ellenünk mindenütt egy hamis status-principiumot vitatnak, melly csupa csaláson 's hódításon épül 's valóban nem egyéb, mint revolutiónk principiumának teljes megtagadása? Illy állapotján a' dolgoknak uraim, nem alapulhat olly jóllét, mellyből nemzeti kincsek 's gyarapodás származzanak. Maga a' józan ész már 18 hónap előtt megmondá ezt, a' történetek ereje mind inkább látszik ezt bebizonyítani, valyon, egy nagy fordulat (catastrophe) kell e még ennek megmutatására? — De egy ellenvetést előzők itt meg, mellyet kétség kívül készen tartogatnak ellenünk. Ti tehát háborut akartok? ezt kérdik. Nem, mi nem akarjuk a' háborut, de a' leghathatósb szernek alkalmazását akarjuk annak elfordítására; erős és nemes fentartását akarjuk a' nem elegendés principiumának, mellynek csak egy pillantatig kimondása egy résznek ellensúly, másoknak sinórmérték volt. Annak tudása, hogy e' principiummal felhagyunk, elég volt a' despotismus felbátorodására, hogy a' népek szabadulásával uj csatára keljen, hogy Európára eresszen minden inséget, melly azt tönkre teszi 's hogy Franciaország ujjá születését pusztá theoria tárgyává tegye csak, de ne valósággá. Uraim, én nem örömet borongok gyászos jövendölésekben, de ha összehasonlítom Europa jelen állapotját azon történetekkel, mellyek a' Franciaország által kimondott nem elegendés principiuma alatt fejlettek ki, úgy igen is jól értem azon aggodalmak nagyságát és egész erejét, mellyek most a' kereskedést és műszorgalmat zsbibasztják 's lassanként a' köz gazdagodás minden kútfejeit kiapasztják. Valóban

akkor sujtá Anglia régi institutióji tövére a' bárdot, Belgium akkor álla fel nemzetisége mellett, Italia a' havasoktól egész a' Vezúvig kitisztult, a' német földet egy mély szabadságérzet ragadá meg, Legyelország csillogva nagy és hős lelkében, husz csatában tapodta meg elleneit 's közel volt már új felvirultához 's mindenütt mutatkozott szeretet az igazság iránt 's forróság a' józan szabadságért; mindenütt sülyedtek az önség és önkény interesséji a' népek hatalmas és közös interesséji előtt 's az ő diadalmok mindenütt frigyest növeszte Franciaországnak, hogy a' juliusi munka teljesülést érjen! Illyeseket láttunk midőn még ama' principium befolyása tartott; 's mi történt, mióta az legyőzetett, elhagyatott? Hol vannak a' mi frigyestek? hol az a' védendő javak öszvezengetete, az a' hasonló helyezet, az a' közös szükség kölcsönös segedelemre, melly Europa minden képviseleti kormányt közös javaiknál fogva egybe kapcsolá? Ausztria elterül Olaszországban határszéleinek minden pontin 's a' Pápa birtoka emberségére, méltalmazására (discretiojárá) van bizva; Burkusország teli van bajonetekkel egész az enclavekig (birtokzárlatokig) mellyek Franciaország hajdani örökös tartományinak tulajdonai; Oroszország ujjalag lábra kelve a' lengyel föld omladékán és szokott hódító rendszerében azzal fenyegeti újra Európát, hogy ez a' köz háborura jelszót tőle várjon 's békét csak az ő türelmétől reméllhessen. Micsoda kezesége van így Franciaországnak, hogy a' változásban olly forgó szerencse első megtámadtatásán nyitva nem találja? Franciaország tud még emlékezni, Uraim, emlékezik még és igen jól, hogy amaz egyetlen ember ellen vitt háboru végén XIV. Lajosnak minden győzdelmi hasznát elveszté, elveszté határit, újabb határszélét nyiltta tevék, 's hogy foglalási órséget kelle szenvednie. De azt mondják talán, tehát a' juliusi revolutio-nak, felfegyverkezve javító hatalmával, Európából minden igaztalanságot ki kellett vol-

na irtania, hogy a' két principium összeütkezéséből az igazság és szabadság uralkodása keljen ki? Nem, Uraim, a' juliusi Franciaországnak csak azt kellett volna megmutatni, hogy minekutána a' nemelegyedés principiumát kimondotta, azt fen is akarja tartani; akkor őt senki háborura nem készttette volna. — Uraim, az ok és okozat logikai rendszerint én a' nemzeti jóllét hanyatlásának legelső mozdító okát a' juliusi revolutio principiumtól esett elállottságban lelem. Nem fogok erről hosszasan szólani; én a' recriminatio-t (szemrehányásokat) nem szeretem, 's úgy is az örök igazság, melly nem tud hazudni 's a' kemény szükség, melly elől nincs menekvés, hangosabban szólnak, mint én szólhatnék. A' köz bizodalom megtérése 's a' kereskedés és műszorgalom feléledése lehetetlen volt a' számtalan hiba között, mellyek egymásután 's egymásra tódultak. Kérdezzék meg az Urak ön emlékezetüket az utóbbi 18 hónapi történetek iránt. Soha csudásabb és szomorítóbb látványra nem függeszthetik az Urak szemeiket. A' letett dynastia megbukta után a' nép, azon dicsó nép, melly még Julius 27, 28 's 29iki lelkesültében Franciaországot egy megvetett kormány (régime) szennyéből kimosta, nem jelent meg többé a' színén. A' forró munkásság, melly óriási erőködéseit a' három nagy nap lefolytán vitte és nevelte, most a' béke szelid míveihez visszatért. Nem akadt senki, ki irasználván azon időpontot, midőn a' kormány machinája összetört, magát a' nép kegyébe szinlené, azzal büszkélkednék 's a' nép befolyását használná. Elmúlt azon idő, mellyen minden év új új revolutiót szül, azon nap, midőn Franciaország egyiránt mellőzve a' republica retteneteit 's a' császárság igáját, magának 's a' szabadságnak királyt emelt. Nem győzték ekkor a' külső nemzetek csudálni elég lelkesedéssel az akarat és érzelem azon egységét, melly egykét óra alatt azzá teheté a' monarchiát, mivé utóbb még válnia kell, t. i. egy merő ország-lásformává 's a' társaságos élet tökélesbülé-

se szükséges származékává. Milly kezdet! milly elemek! melly biztosítás! 's milly szép jövő a' közös jóllét minden ágazatira! De mingyárt ezután, egy balsors által, mellyet nem akarok tovább fedezgetni, ugyan azon férfait a' revolúciónak, kik' ugyszólván a' monarchiát gyúrták, republicanismusról vádolgatá egy párt, melly a' revolútiót csak eltűnő cselekvénynek nézé 's azon volt mindenkor, hogy a' nép 's a' barrikádok (kövezet-torlasztások) királya egymást szemtől szembe ne láthassák (ne ismérhessek). Uraim, ha azt akarjuk, hogy a' kereskedés és szorgalom újra szárnyra kapjon, a' régi bizodalom megtérjen, a' köz terhek nekünk könnyűknek tessenek: ugy a' szabadság ügyének kell győzni, a' hazug szögöznek oszlaní 's Franciaország javainak, szóval: a' juliusi revolúciónak nem kell többé néhány privát interessejével küzdve lankadozni. (Jobbról: Jól van! igen jól! Guizot és Bertin de Vaux nevetnek. Lariboissière: Itt nincs mit nevetni!) Lafitte: Mit értünk azóta? Visszaéléseket a' monarchiával, melly igazán az hitte, hogy a' veszély és romlás szélén áll; más felől a' nép látván hogy munkája, a' revolúció, csonkítva bénítva elleneitől, csupán az ő szeretetében találhat nevedést, 's kün és ben akadályoknál egyebet nem láthatván, végre fen szóval kezdé kiáltozni, hogy ugyan tegye már szentté a' tett is a' just! A' küzdés elkezdődék, táplálékot ada neki minden, 's mit nyert ezen ütközésben a' bizodalom? ki fog é ezen zavaból a' bizodalom tiszta jövődjé fejleni? Én teljes reménységgel hiszem. Ha alaptalan gyanuk eloszlanak, tévedések és csalatások legyőzetnek: ugy Franciaország minden kétségen tul mentve marad, mert Uraim, mindenek előtt Franciaországnak 's a' monarchiának fen kell tartatnia! "E' beszéd nagy behatást tesz; a' gyűlés eloszlik.

Parisi ujságok Dom Pedro expeditiojáról ezt közlik: A' hajóssereg 4 fregátból mindössze 186 álgyuval, egy 24 álgyus corvettből,

5 brigg- és goelettből áll. Ezen hajók most Belle Isle révében állanak admiral Sartorius (jeles angol tengeri tiszt, ki a' Tajo környékeit jól ismeri) vezérlése alatt. Dom Pedro hihetőleg jövő tavasz nyiltán, kíséretével 's a' Normandiában fekvő Portugálokkal ezen hajókra fog szállni 's egyenest Terceirába evezni, hol most Donna Maria kormányshéke áll 's az egész expeditio egybe gyűl. A' Terceirai őrség, melly az ujonczokkal együtt 9000 emberre megy, 7000 derék katonát adhat a' kiszálló sereghez. Angliából és Irlandból 600 fogadott gyűl, Franciaországból ugyan ennyi Portugál fog evezni, 's a' hajóbeli most kettős szolgálat ezekhez még 1200 főt adhat, 's így a' Terceirából kiszállásra indulandó sereget közel 10,800 emberre tehetni. Dom Pedro maga viendi a' fővezérséget, külön osztályokat Palmela, Villaflor, Stübbs generalisok fognak vezetni, general Saldanha nem lesz velök. Lehet, hogy az expeditio legelőbb is Madeiras szigetét igyekszik elfoglalni, mellynek őrsége és lakosi, mint mondják, a' constitutionalis ügyet szeretik.

NEMETORSZÁG.

A' badeni gyűlésről visszatérő Freyburgi követek Dutlinger, Rotteck, Welter, Mark, Zell honfiaktól nagy örömmel fogadtattak: a' lovas polgárság 's földművelők zászlókkal vágattak elejbök, a' többi pedig mint szinte a' tudományos egyetem tagjai 's éneklőkarok hosszú rendben tevék mint kísérők tisztelkedésiket; az apróbb helységekben ált mentekkor hasonlókép helybeli lovagok 's küldöttek mozsárdurrogás 's örömjajközt tisztelkedének a' kivilágított utszakon; végre Freyburg kapuitól egy számos tanuló fáklyás rendétől kísértettek lakjokba. Milly gyönyörűség polgártársinak így 's ennyire megnyerhetni önkényesen öröme fakadozó hálatiszteletjüket!

TÖRÖK BIRODALOM.

A' „Moniteur Ottoman” (Konstantinápolyban megjelenő francia politika ujság) egyik czikkelyében azon hiedelmek alaptá-

lanságát igyekszik megmutatni, mellyek Európában Mehemet-Ali, egyiptomi vicekirálynak a' császár fő urí hatalmától lehető elszakaszkodása felől fenforognak. Tagadja legelőbb is azon állítást, mintha a' török birodalom minden egyesülési középpont nélkül olly nagy coloss (bálvány) volna, mellynek alkotó-részei egymástól függetlenül 's minden belső rokonság vagy vonzalom nélkül szét feküsznek, 's ellenkezőleg azt vitatja: hogy ezen országban a' szoros kapcsolat 's tartós fenmaradás minden elemei megvannak. Jelesül és főképen említi azon szoros vallásbeli kapcsot, mellynél fogvást a' Szultán, mint egyházi legfőbb személy 's az Islamismus feje, országa minden részeit összetartja. „Azon átok” ugymond, „mellyet a' Szultán valakire kimond, rettenetes fegyver, mellynek legtehetősb alattvalója sem szegül ellene a' nélkül, hogy az őt előbb utóbb el ne érje, tönkre, semmivé ne tegye. Bagdad és Trapezunt fellázadt basáji 's ama' nagy hírű janinai basa Ali Tehelen, ki minden kiacsei mellett is egyedül maradt, mihelyt őt a' Szultán átokba veté, mind ezeket vallási hatalom győzé inkább le, mint fegyver. Vallásáru-lóknak neveztetvén gyilok alatt hunytak el a' nélkül, hogy egy barátjok, vagy cselédjök kelt volna védelmökre. Ha Mehemet-Ali magát a' támadás sorsára bizná, ugy a' szélnek bocsátotta hírét, vagyonát,

lételét. Egy levélke, egyetlen hírdetmény elegendő fegyvert fogatni ellene; könnyebben legyőzné ez őt, mint minden seregek, 's borzasztó de méltó büntetésül ugyanazon népet, mellynek hitszegésben példát adott, látná fegyverre rohanni maga ellen, hogy a' megsértett Nagy-Ur 's Islam szent törvényiért bosszút álljon rajta.”

Ugyanazon ujság szerint a' Chios-szigeti 's Thesme tengermelléki lakosok esedező követséget küldöttek a' fényes portához a' görög revolutio alkalmával elvesztett földbirtokjaik visszanyeréseért. A' nagy Úr példás kegyességgel könyörgésökre hajolva nemcsak jószágikat azonnal visszatéríttetni parancsolá, hanem még az általok kárpótlásul ígért 500,000 piasztert is földök javítása 's öngyarapodásokra visszaengedé, egyedül azt kötvén ki, hogy jobbagyi kötelességökre szentül ügyelve hív alattvalók legyenek, mert ellenkező esetben jószágiktól örökre megfosztatnak. E' rendkívüli kegyesség minden chiosi és thesme parti szívet felvidított.

Pénzfolyamat:

Bécs (Febr. 5ken) közép ár:			
Státus 5 pC. kötelezőlev.	85 $\frac{2}{5}$	p. p.	
— 4 pC.	76 $\frac{1}{5}$	—	
— 1820diki nyeres. kölcsön	179 $\frac{1}{4}$	—	
— 1821diki	120 $\frac{3}{4}$	—	
Bécs vár. 2 $\frac{1}{2}$ pC. banko-kötel.	47 $\frac{1}{2}$	—	
Az udv. kam. 2 $\frac{1}{2}$ perCnt kötel.	—	—	
Bank-actiák v. részvények darabja 1115 $\frac{1}{2}$	—	—	

Figyelmeztető kérelem.

Elfogyván a' reményemen felül megszorodott előfizető hazafiak szives részvétele miatt a' Jelenkor és Társalkodónak 10 első száma, méltó tisztelettel vagyok bátor 's kénytelen jelenteni kétszeri nyomtatott nyilatkoztatásomnál fogva is, hogy már csak a' 11ik számtól kezdve szolgálhatok mind a' hirlevelekkel, mind az időszakirással. Ezt minden e' tárgybeli kérdés megelőzése, vagy ezentuli sürgetés elmellőzése végett szükséges értesítésül sajnálkozva tudatom azon TT. olvasó Feleimmel, kik későbbben méltatták vagy méltatandják előfizetési pártfogásra intézetemet.

Helme c z y.

A' gabonának pesti piaczi ára Febr. 7kén 1832.

Pos. m. vtó garas.	legjobb	középszerü	csékélyebb	Pos. m. vtó garas.	legjobb	középszerü	csékélyebb
Tisztabúza	—	—	—	Arpa	—	—	—
Kétszeres	—	—	120	Zab	49	48	—
Rozs	—	80	—	Kukoricza	60	58	—

Szerkezteti Helme c z y. — Nyomatja Landerer.